

Bert De Groef (a), Elke Gilin (b), Inge Groeninckx (a), Inge Serdons (a), Lieve De Wachter (b) & Carolien Van Soom (a)

(a) KU Leuven, Faculteit Wetenschappen

(b) KU Leuven, Instituut voor Levende Talen

Contact: bert.degroef@kuleuven.be

elke.gilin@kuleuven.be

inge.groeninckx@kuleuven.be

inge.serdons@kuleuven.be

lieve.dewachter@kuleuven.be

carolien.vansoom@kuleuven.be

Bevorderen van de ontwikkeling van de academische taalvaardigheid in bacheloropleidingen wetenschappen

1. Aanleiding voor het project

Taalvaardigheid speelt een belangrijke rol in de opleiding van wetenschapsstudenten. Als voorbereiding op hun latere carrière moeten studenten geregeld wetenschappelijke verslagen schrijven of wetenschappelijke presentaties geven. Uit gesprekken met didactische teams in het kader van onderwijskwaliteitszorg blijkt echter dat de academische taalvaardigheid van veel studenten, en vooral dan hun schrijfvaardigheid, niet zo goed tot problematisch is. Bovendien is het voor zowel studenten als didactische teams soms onduidelijk wat de concrete verwachtingen voor taal zijn, en slagen studenten er vaak niet in om de feedback die ze bij een taak krijgen toe te passen op andere opdrachten. Daardoor investeren lesgevers veel tijd in vaak dezelfde feedback die zijn effect mist. Omgekeerd krijgen studenten te weinig kansen voor remediëring aangeboden

en evolueert hun taalvaardigheid dan suboptimaal. Om een antwoord te bieden op die pijnpunten, ontwikkelden we een leerlijn rond academische taalvaardigheid voor de bachelorstudenten van de Faculteit Wetenschappen aan KU Leuven, die weliswaar voldoende generiek is om ook in andere opleidingen in te zetten.

2. Aanpak

2.1. Beoordelingscriteria

Zowel studenten als didactische teams hebben nood aan een helder beeld van de concrete verwachtingen voor taal in wetenschappelijke verslagen en presentaties. Daarom legden we eerst een set concrete en uniforme beoordelingscriteria vast. Daartoe zochten we beoordelingscriteria die relevant zijn voor alle wetenschappelijke disciplines aan de faculteit (Biochemie, Biologie, Chemie, Geografie, Geologie, Informatica, Fysica, Wiskunde), maar ook daarbuiten.

Voor de evaluatie van schrijfopdrachten werden zes beoordelingscriteria vastgelegd:

1. *Spelling en woordenschat* – De tekst bevat geen spel- of tikfouten. De student gebruikt academische woordenschat in de correcte betekenis.
2. *Grammatica en interpunctie* – De tekst leest vlot dankzij het gebruik van correcte zinsstructuren en variatie in zinslengte. De student gebruikt leestekens correct.
3. *Wetenschappelijke schrijfstijl* – De student beschrijft wetenschappelijke informatie objectief en onpersoonlijk, bondig en kernachtig, precies, specifiek en ondubbelzinnig, en genuanceerd, in een formele taal.
4. *Microstructuur* – De alinea's focussen elk op één kerngedachte en bevatten een gepaste kernzin. De alinea's hebben inhoudelijk een goede samenhang (onder meer door een goed gebruik van structuurwoorden) en staan in een logische volgorde.
5. *Synthese van informatie* – De student integreert informatie van verschillende bronnen op een manier waarop voor de lezer duidelijk is wat de informatie betekent, wat de relevantie ervan is in de context, wat de onderlinge relaties zijn (oorzaak, gevolg...), waar de informatie overlapt, tegenstrijdig is of ontbreekt.
6. *Logisch argumenteren* – De student neemt een expliciet en ondubbelzinnig standpunt in en maakt duidelijk hoe elk van de bewijsstukken de conclusie ondersteunen.

De beoordelingscriteria voor de evaluatie van presentaties zijn:

1. *Structuur* – De kernboodschap van de presentatie is duidelijk. De presentatie/poster heeft een duidelijke inleiding, middenstuk en conclusie, elk met gepaste inhoud en structuur. De gedachtegang van de spreker is goed te volgen.

2. *Opmaak en taal van de slides/poster* – De slideshow/poster oogt verzorgd en ondersteunt de kernboodschap. De taal op de slides/poster is correct en aangepast aan het doelpubliek.
3. *Verbale presentatievaardigheden* – De student spreekt vlot, in een gepast tempo en met gepast stemgebruik: goed hoorbaar, met correcte en gevarieerde intonatie en goede articulatie. Het taalgebruik van de student is correct en aangepast aan het doelpubliek.
4. *Niet-verbale presentatievaardigheden* – De student presenteert enthousiast, heeft een goede houding en gebruikt gebaren en mimiek om de boodschap te ondersteunen. De student maakt veel oogcontact met het publiek en gebruikt geen spiekbrieftjes of leest niet af. De student leidt de toeschouwers doorheen de slides/poster.

2.2. Leerlijn

De bovenstaande evaluatiecriteria werden in de praktijk gebracht via twee coherente leerlijnen academische taalvaardigheid: één voor schrijfvaardigheden en één voor presentatievaardigheden. In wat volgt focussen we ons op de leerlijn schrijven; de leerlijn presenteren volgt een gelijkaardig stramien.

In elke fase (jaar) van de betrokken bacheloropleidingen werd een opleidingsonderdeel geselecteerd, waarin de studenten één of meerdere schrijftaken uitvoeren (in die opleidingen zijn dat typisch wetenschappelijke verslagen en laboratoriumrapporten). Andere tekstgenres, zoals essays, werden niet mee opgenomen in deze leerlijn. In elk opleidingsonderdeel dat deel uitmaakt van de leerlijn, wordt (minstens) tweemaal talige feedback op schrijftaken gegeven: formatieve en summatieve feedback. Dat gebeurt over de verschillende bachelorfasen heen met hetzelfde feedbackformulier (zie verder), wat de herkenbaarheid van de leerlijn bevordert. In elk deelnemend opleidingsonderdeel wordt ook gebruikgemaakt van hetzelfde taalvaardigheidsportfolio (zie verder).

Om de leerlijn nog meer zichtbaarheid te geven, werden de talige leerdoelstellingen uitdrukkelijk vermeld in de ECTS-fiches van de deelnemende opleidingsonderdelen.

2.3. Feedbackproces en taalvaardigheidsportfolio

De studenten krijgen op de eerste schrijftaak (of eerste versie van de enige schrijftaak) niet alleen feedback over de inhoud en opmaak van de tekst, maar ook over de taal. Dat gebeurt aan de hand van semiautomatische feedbackformulieren, waarin voor elk van de talige evaluatiecriteria een *scorerange* aangeklikt wordt door de lesgever. Met ‘emoticons’ kan de lesgever bij verschillende subcriteria snel meer gedetailleerde feedback geven, zodat voor de studenten meteen duidelijk is welke taalaspecten ze goed onder de knie hebben en waar nog verbetering wenselijk is. Bijkomende feedback kan voorzien worden in het formulier of rechtstreeks in de tekst van de studenten.

Wanneer studenten hun formatieve feedback ontvangen hebben, laden ze die samen met hun taak op in een online, vakoverschrijdend taalvaardigheidsportfolio. Dat portfolio blijft gedurende hun hele opleiding beschikbaar en laat studenten dus toe om steeds terug te kijken naar vroegere taken en feedback. De studenten kunnen bovendien hun scores voor elk van de talige criteria telkens in het portfolio invoeren en zo hun vooruitgang in de loop van de opleiding opvolgen. Een derde functie van het portfolio is het stimuleren van reflectie. Bij elke opgeladen taak beantwoorden de studenten enkele korte reflectievragen die al dan niet door de lesgever nagekeken kunnen worden. De studenten wordt gevraagd om uit de verkregen feedback actiepunten te destilleren die bij een volgende, gelijkaardige taak toegepast kunnen worden. Op die manier proberen we de studenten te stimuleren om feedback ook toe te passen in andere opleidingsonderdelen en over de bachelorfasen heen.

De studenten krijgen meteen een kans om die feedback toe te passen in een tweede schrijftaak (of definitieve versie van de enige schrijftaak) binnen hetzelfde opleidingsonderdeel. Ditmaal krijgen ze summatieve talige feedback, waarmee ze opnieuw aan de slag gaan in hun portfolio. Die cyclus herhaalt zich minstens eenmaal in elke bachelorfase.

2.4. Hulpbronnen voor remediëring

In de opleidingsonderdelen die deel zijn van de leerlijn academische taalvaardigheid (maar ook in andere vakken) worden de studenten nadrukkelijk gewezen op de hulp die er aan de universiteit beschikbaar is om hun schrijfvaardigheden verder te ontwikkelen, zoals *de digitale Schrijfhelp* (D’Hertefelt & De Wachter 2019) en *het Schrijfcentrum* (ilt.kuleuven.be/schrijfcentrum). In het kader van de nieuwe leerlijn maakten we zelf nog twee bijkomende hulpbronnen. Een eerste is een uitgebreide website met tal van tips voor het schrijven van wetenschappelijke verslagen en het geven van wetenschappelijke presentaties, met nuttige koppelingen naar externe webpagina’s. Daarnaast maakten we ook drie online leermodules met theorie en oefeningen over (1) wetenschappelijke schrijfstijl, (2) microstructuur en (3) synthese en argumentatie. Daarbij kozen we bewust voor bondige theorie die in ‘hapklare’ stukken opgedeeld is en voor een goede afwisseling van snelle oefeningen met automatische correctie en oefeningen waarbij studenten zelf een stukje tekst moeten schrijven. Studenten kunnen de leermodules op eigen initiatief gebruiken om hun kennis bij te spijkeren, waar nodig. In alle opleidingsonderdelen van de leerlijn (en daarbuiten) wordt uitgebreid naar beide hulpbronnen verwezen.

De leerlijn academische taalvaardigheid, zoals hierboven beschreven, werd voor de eerste keer uitgerold in drie pilootopleidingen in het academiejaar 2020-2021. De eerste feedback van de studenten en didactische teams is overwegend positief, maar ongetwijfeld zullen de opzet van de leerlijn en de bijhorende tools in de komende jaren

nog verder verfijnd worden, zeker ook met het oog op een bredere uitrol in andere opleidingen.

Referenties

D'Hertefelt, M. & L. De Wachter (2019). 'Digitale schrijfhulp: online ondersteuning tijdens het schrijfproces'. In: D. Berckmoes e.a. *Taalbeleid en Taalondersteuning: Wat werkt? Inspiratie en praktijkvoorbeelden uit het hoger onderwijs*. Tiel: Lannoo, p. 199-209.